

14.4.2025

VN/27387/2024
STM125:00/2024**2025/1 TYÖTURVALLISUUSSÄÄNNÖKSIÄ VALMISTELEVAN NEUVOTTELUKUNNAN PÖYTÄKIRJA
14.4.2025**

Aika 14.4.2025 klo 10.00-11.45

Paikka: Teams-etäkokous

Osallistujat:

Antti Janas	STM, puheenjohtaja
Hanna-Mari Pekuri	STM, varapuheenjohtaja
Tuija Vähänen-Koivuluoma	Työsuojelun aluehallinto, varajäsen
Inka Douglas	STTK, jäsen
Juha Ala-Hiiri	TKL, jäsen
Anne Mironen	SAK, jäsen
Minna Salli	KT, jäsen
Päivi Lanttola	VTML, jäsen
Albert Mäkelä	SY, jäsen
Lotta Savinko	Akava, jäsen
Anne Salomaa	EK, jäsen
Anne Vänskä	STM, asiantuntija
Tanja Ylitöyrä	STM, sihteeri

1. Kokouksen avaus ja asialistan hyväksyminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen. Hyväksyttiin asialista.

2. Hyväksytään edellisen kokouksen pöytäkirja

Hyväksyttiin edellisen kokouksen pöytäkirja Salomaan esittämällä lisäyksellä siitä, että työnantajapuolen edustajat korostivat kokouksessa haluavansa jättää asiassa eriävän mielipiteen ennen poliittisen päätöksenteon tekemistä asiassa.

Keskusteltiin em. lisäykseen liittyvästä asiasta. Salomaa oli ymmärtänyt niin, että työkuormitusjaoston valmistelemat säädökset olisivat esillä päätösasiana tässä kokouksessa. Työnantajapuolella tulee olla mahdollisuus jättää eriävä mielipiteensä ehdotuksista. Puheenjohtaja totesi, että edellinen kokous ei ollut päätöskokous. Asiasta ei ole uutta kerrottavaa eikä hän tiedä, mitä ehdotuksille tulee tapahtumaan. Jos asiassa edetään valtioneuvoston istuntoon, sitä ennen on pakko pitää TTN:n kokous, jossa asiasta päätetään, ja eriävän mielipiteen voi jättää siinä yhteydessä. Poliittisen päädyn tiedossa on työnantajapuolen kielteinen kanta ehdotuksiin.

3. Lääkäriin tekemä ilmoitus ammattitaudista ym.

Vänskä selosti asiaa. Lääkäriin tulee tehdä työsuojeluviranomaiselle ilmoitus, jos hän epäilee potilaalla ammattitautia tai työstä johtuvaa muuta työperäistä sairautta. Keskeinen säännös on valvontalain 46 a §. TTL:n toiminnasta ja rahoituksesta annetussa laissa säädetään työperäisten sairauksien rekisteristä. Lainsäädäntöä pitäisi kehittää, koska nyt olisi teknisesti mahdollista, että työsuojeluviranomainen ja TTL voisivat saada lääkäriin ilmoituksen yhtä aikaa. Lääkärit täyttävät ilmoitusta varten lomakkeen, ja jotta lomake voitaisiin toimittaa molemmille tahoille yhtä aikaa, pykäliin tarvitaan pieniä muutoksia. Samassa yhteydessä voidaan

tarkastella, onko sääntelyssä muita muutostarpeita. Ilmoittamista koskevan sääntelyn ympärillä on myös muuta lainsäädäntöä. Asiakastietolaista saadaan keskeiset käsitteet, kuten potilastieto. Ainakin osa lääkärin ilmoittamista tiedoista on potilastietoja. Terveystietojen palveluja tuottavilla tahoilla on omat potilasrekisterinsä, joista lääkärin ilmoitus tallennetaan valtakunnalliseen asiakastietovarantoon ja ilmoitus voidaan välittää terveydenhuollon ulkopuolisille viranomaisille kysely- ja välityspalvelun kautta. Kansalaisen käyttöliittymän (OmaKanta) kautta myös potilas näkee ilmoituksen. Lääkärin ilmoituksen tallennus asiakastietovarantoon aloitetaan viimeistään 1.10.2026, josta saadaan myös määräaika valvontalain 46 a §:n muutoksen voimaantulolle. Lääkärin ilmoitukseen liittyy myös työtapaturma- ja ammattitautilainsäädäntö. Siellä mm. määritellään ammattitauti. Ammattitautikäsitteen ulkopuolelle jäävät muut työperäiset sairaudet, joista myös ilmoitetaan valvontalain 46 a §:n nojalla. Valvontalain 46 a §:ssä sairauksista käytettäviä käsitteitä tulisi tarkastella TTL:n asiantuntemuksen avulla. Lääkärin ilmoittamisvelvollisuuden taustalla on ILO-sopimuksia ja EU:n sääntelyä, joissa mainitaan ainakin ammattitautien ennaltaehkäisy, luettelointi, ilmoittaminen, tilastointi ja/tai tutkimus. Kun lääkäri tekee ilmoituksen, työsuojeluviranomainen tarkastaa, ovatko työolot kunnossa. TTL käyttää ilmoituksia rekisteröidessään sairauksia työperäisten sairauksien rekisteriin sekä hyödyntää niitä tilastoinnissa ja tutkimuksessa. Ilmoituksen tekemättä jättäminen on rangaistavaa.

Vänskä kertoi esivalmistelussa tekemistään havainnoista. Vaikka ilmoitus tallennetaan asiakastietovarantoon ja käytössä on kysely- ja välityspalvelu, lisäksi tarvitaan työsuojeluviranomaisen ja TTL:n tietojärjestelmien kehitystä. Valvontalain 46 a § on päivitettävä (ilmoitusvelvollisuus työsuojeluviranomaiselle ja TTL:lle). Ilmoituksia on jäänyt tekemättä. Olisiko mahdollista, että myös joku muu henkilö kuin lääkäri voisi teknisesti tehdä ilmoituksen? Sairauksia koskeva terminologia tulee myös päivittää. Ilmoitusvelvollisuuden soveltamisala jää tällä hetkellä epäselväksi. Tulee miettiä, mikä olisi 46 a §:n tarkoituksenmukainen soveltamisala. Ilmoitettavat tiedot eivät myöskään ole tällä hetkellä kovin täsmällisiä. Lääkärin ilmoittama potilaan sukupuoli on pohdittava; onko se oikeudellinen sukupuoli eli henkilötunnuksesta ja väestötietojärjestelmästä ilmenevä sukupuoli (joka voi nykyään olla joillakin henkilöillä myös ns. vahvistettu sukupuoli) vai lääketieteellisesti perusteltu sukupuoli, jonka lääkäri on määrittänyt vauvan syntymän jälkeen. Tulisi päättää, kummasta sukupuolesta ollaan kiinnostuneita, kun lääkärin ilmoitus kertoo työolojen ja sairauden synnyn välisestä syy-yhteydestä ja ilmoituksen tavoitteena on kehittää työoloja. Todennäköisesti tulisi myös säätää, miten kauan ilmoitukseen sisältyvää arkaluontoista tietoa säilytetään. Nykyistä 46 a §:n asetuksenantovaltuutta ei tarvita. TTL-laissa ei säädetä, että TTL:n on laadittava komissiolle (Eurostat) toimitettava ammattitautitilasto.

Keskusteltiin alustuksessa esiin tuoduista kysymyksistä. Douglas totesi, että ammattitaudin käsite on määritelty työtapaturma- ja ammattitautilaissa. Hän on ymmärtänyt, että näitä asioita ei käsitellä TTL:ssä, vaan erillisessä neuvottelukunnassa. Puheenjohtaja totesi tämän olevan totta, mutta yhtymäkohta ei estä tekemästä tätä lakimuutosta. Emme kuitenkaan voi muuttaa työtapaturma- ja ammattitautilain käsitteitä tai suojelun tasoa, tms. Vänskä kertoi, että ammattitaudille on selkeät määritelmät työtapaturma- ja ammattitautilainsäädännössä, mutta valvontalain 46 a §:n ”työstä johtuvaa muuta työperäistä sairautta” voitaisiin tarkastella. Se, onko kyseessä ammattitauti vai muu työperäinen sairaus riippuu siitä, miten suuri merkitys työllä on sairauden synnylle. Useampi taho toi esiin halunsa kuulla omaa asiantuntijalääkäriään terminologiasta. Mironen kysyi, millaisesta rahasummasta tietojärjestelmien rajapinnan luomisesta on kyse; sen kerrottiin menevän normaaleista toimintamäärärahoista. Lisäksi voisi pohtia, voisiko muu henkilö kuin lääkäri tehdä ilmoituksen. Sukupuolikysymyksessä tulisi huomioida erityisesti terveydelliset vaikutukset. Vähänen-Koivuluoma kertoi, että aivissa oli tutkittu viime vuonna n. 40 ammattitautia tai työperäistä sairautta, ja kaikkiaan ilmoituksia tuli n. 1 500. Tämä on n. 1/3 siitä, mitä ilmoituksia pitäisi tulla. Puheenjohtaja kertoi, että ei tiedä yhtään tapausta, jossa lääkärille olisi tullut seuraamuksia ilmoituksen laiminlyömisestä. Vänskä kertoi, että valvontayksikön Teija Inkilä on ollut mukana tietojärjestelmän kehittämisessä. Käytettävä rahasumma on ilmeisesti kohtuullinen, mutta kysytään asiasta Inkilältä. Salomaa totesi, että jos tieto pystytään lähettämään kahteen rekisteriin samalla kertaa, se on hyvä, kunhan tietojärjestelmien kehittäminen ei lisää työterveyshuollon kuluja työnantajille. On hyvä ajatus selvittää, voisiko ilmoituksen naputella joku muu kuin lääkäri. Määritelmässä olennaista on ”työstä johtuva”, sitä osaa ei voi jättää pois. Mitä ”muu työperäinen sairaus” ilman alkuosaa sitten tarkoittaisi; täsmäntäisikö se asiaa vai tekisikö eroa, vai ilmaisisiko ”työstä johtuva” sittenkin asiaa paremmin? Vänskä kertoi selvittäneensä ilmaisun ”työstä johtuva muu työperäinen sairaus” taustaa. Aikaisemmin se on ollut muodossa ”työstä johtuva muu sairaallosainen tila”, valvontalakiin on otettu nykyinen muotoilu, ja perusteluissa puhutaan kuitenkin vain ”muusta työperäisestä sairaudesta”. TTL:n internetsivuilla selitetään ”työhön liittyvistä sairauksista” (yläkäsité) käytettäviä käsitteitä. ”Työperäisessä sairaudessa” työllä ja sairauden synnyllä on syy-yhteys. ”Ammattitaudissa” työ on sairauden synnyn pääasiallinen syy ja ”muussa työperäisessä

sairaudessa” vain osasy. Lääkärin ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluvat kaikki ”työperäiset sairaudet” ja ilmoitusvelvollisuuden ulkopuolelle jäävät sairaudet, jotka pahenevat työn vuoksi. Vänskän TTL:n ja TTO:n lääkäreiden kanssa käymien alustavien pohdintojen perusteella nykymääritelmän alkuosan (”työstä johtuva”) voisi mahdollisesti jättää pois. Jos se säilytetään, se korostaa sitä, että työllä ja sairauden synnyllä on syy-yhteys. Todettiin, että voidaan pohtia, voisiko ilmoituksen teknisesti tehdä joku muu kuin lääkäri, mutta säännöksestä tulee käydä ilmi, että päätösvalta ja vastuu ilmoituksen tekemisestä on lääkärillä. Keskusteltiin vielä sukupuolirikityksymyksestä, jos henkilön juridinen ja syntymässä määritelty, lääketieteellisesti perusteltu sukupuoli ovat eri. Kantaa ottaneet olivat sitä mieltä, että syntymässä määritelty, lääketieteellisesti perusteltu sukupuoli lienee tässä kohtaa merkityksellisempi. Lääkäreiden arviot kiinnostaisivat.

Puheenjohtaja kertoi, että on käynnistymässä työterveyslaitosta koskeva säädöshanke, jonka yhteydessä mietitään TTL:n tehtäviä ja rekistereitä. Nyt käsiteltyyn aiheeseen palataan TTN:ssä myöhemmin.

4. HTP-jaoston asettaminen

Puheenjohtaja kertoi, että HTP-jaosto on jatkuvaa toimintaa TTN:n alla. Ehdotetaan, että jaosto asetetaan uudelleen toimikaudelle 1.1.2025-31.12.2027 ja että kokoonpano on sama kuin edellisellä toimikaudella. Lisäksi tiedoksi on toimitettu yhteenvedo siitä, mitä asioita jaostossa on käsitelty 2022-2024. Jaosto on tarvittaessa kuullut ulkopuolisia asiantuntijoita. Esitetyissä kommentteissa jaostoa pidettiin tarpeellisenä ja sen asiantuntemusta hyvänä.

HTP-jaosto asetettiin ehdotuksen mukaisesti.

5. Muut asiat

Puheenjohtaja kertoi, että oikeusministeriö julkaisi viime viikolla esiselvityksen yrityslähestymiskiellosta. Asia koskettanee ainakin Kaupan liittoa ja PAM:ia. Asian käsittely jatkuu ilmeisesti OM-vetoisesti. Esiselvityksessä on myös yksi työsuojelua koskeva kirjaus, jossa esitetään mahdollisuutena työturvallisuuslain täydentämistä siten, että työnantajan velvollisuudeksi tulisi ilmoittaa työntekijään kohdistuneet rikokset. Hankkeen jatkoaskelten selvittyä voidaan asiaan tarvittaessa palata.

Puheenjohtaja kertoi myös, että työsuojelun yhteistoimintahenkilöiden ilmoittamista koskeva esitys on käsitelty eduskunnassa eikä siihen tehty muutoksia. Käsitellyssä kiinnitettiin huomiota siihen, että ohjeistusta tulee laatia. TTK:n ja Avin viestinnän kanssa on tarkoitus keskustella siitä, miten ilmoittamista ohjeistetaan.

Salomaa halusi vielä selvennystä, ovatko kuormitusjaoston esitykset tulossa TTN:n käsittelyyn ennen kuin ne viedään poliittiseen päätöksentekoon. Hän haluaisi jättää eriävän mielipiteen ennen poliittista päätöksentekoa. Hän pyysi prosessin läpikäyntiä. Puheenjohtaja kertoi, että hän ei tiedä, mitä kuormitusjaoston lainmuutosesityksen ja siihen liittyvän asetuksen kanssa tehdään. Jos ehdotukset viedään eteenpäin, pidetään lausuntokierros ja lausuntopalaute kirjataan. Tämän jälkeen tulisi vielä TTN-käsittely, jossa esitykset käydään läpi sekä hyväksytään tai hylätään. Siinä yhteydessä eri mieltä olevat tahot voivat jättää eriävän mielipiteensä. Tämän jälkeen poliittinen pää ratkaisee, viedäänkö asia eteenpäin vai ei. Valtioneuvostossa ratkaistaan, annetaanko asiasta hallituksen esitystä tai asetusta. Jossakin vaiheessa asiasta varmasti tullaan keskustelemaan ministeriön sisällä. Poliittinen pää on jo tietoinen siitä, että mielipiteet eriävät sääntelyn tarpeellisuudesta ja sisällöstä. Puheenjohtaja totesi, ettei pysty ennakoimaan, mitä päätetään.

Salomaa esitti, että tulisi läpikäydä, miten hyvin työtuovallisuuslain nojalla annetut asetukset ovat työnantajien löydettävissä ja saatavilla. Finlexistä saa hakutuloksena 42 asetusta pelkillä asetusnumeroilla, ei edes nimillä. Työnantajien pitäisi klikata ne kaikki auki ja katsoa, mitkä koskevat itseä. Avin sivuilla on listattu kaikki ne asetukset, joita avi valvoo, mutta ei ihan kaikkia, jotka on annettu työturvallisuuslain nojalla. Puheenjohtaja kertoi, että ainoa luettelo, jota viranomaiset tällä hetkellä ylläpitävät, on työsuojeluviranomaisten ylläpitämä luettelo, ja siellä pitäisi olla kaikki työturvallisuuslain nojalla annetut asetukset. Se, että Finlexin luettelossa on asetuksia enemmän, johtunee siitä, että Finlexin luettelossa on myös asetuksia, joita on jo kumottu. Voimassaolo käy ilmi linkkien takana olevista säädöksistä.

Salomaa katsoi, että asetusten perustelumuiustioiden tulisi olla saatavilla. TTN:ssä on syytä käydä myös keskustelua siitä, mistä asioista säädetään asetuksella sekä rangaistusvastuusta. Toistemme ohi keskusteleminen voi johtua siitä, että ei ole yhteistä tilannekuvaa. Savinko huomautti, että uusimmat perustelumuiustot löytyvät netistä. Salomaa totesi, että TTL:n Tommi Alangon johdolla päivitetään työturvallisuuslakia koskevaa opasta ja oppaaseen voisi pykälän kohdalle laittaa linkin voimassa olevaan asetukseen ja perustelumuiustioon. Asetukset ja muistiot tulisi koota sellaiseen paikkaan, jossa on vain työturvallisuussäätely, johon liittyy rikosoikeudellinen vastuu. Jos asiasta ei voida nyt päättää, seuraavassa TTN:n kokouksessa siitä voitaisiin ainakin keskustella. Puheenjohtaja totesi, että ei voi tehdä päätöksiä TTL:n tai muunkaan tahon puolesta. Joitakin uudempia perustelumuiustioita on tosiaan verkossa saatavilla. Niitä oli aikaisemmin työsuojeluviranomaisten nettisivulla enemmänkin, mutta niitä on jouduttu ottamaan pois, koska ne eivät olleet saavutettavuusvaatimusten mukaisia. Työsuojelusäännösten sisällöstä on joka tapauksessa saatavilla runsaasti erilaisia ohjeistuksia ja oppaita. Säädösten tiedossa olemisen osalta puheenjohtaja nosti esiin, että säädökset on myös oltava nähtävillä työpaikoilla. Todettiin, että tähän liittyen on olemassa myös kaupallista toimintaa.

Salomaa toivoi, että asiaan palataan seuraavassa kokouksessa. Työpaikoille on asetettu ankaria velvollisuuksia ja ei voi olla niin, että saavutettavuusvaatimukset estävät työpaikkoja saamasta perustelumuiustioita. Puheenjohtaja totesi, että asiaan voidaan myöhemmin palata. Puheenjohtaja totesi muiden esille nostettujen kysymysten osalta, että työturvallisuutta koskeva sääntelykokonaisuus, johon kuuluu yleislaki ja sen alla asetuksia, on valmisteltu yhdessä kolmikantaisesti. Tämä kehikko pohjautuu EU-sääntelyyn ja sitä on pidetty tähän asti toimivana mallina. Rangaistuskysymykset ovat suuruusluokaltaan isompia asioita eivätkä vain STM:n ja työmarkkinaosapuolten asia. Joka tapauksessa myös EU-sääntelyyn liittyy velvollisuus pitää asetukset voimassa ja sitä kautta tulee myös vaatimus tehokkaista seuraamuksista. Hankkeiden resursointi on ongelma jo nyt. Salomaa totesi tarkoittaneensa periaatteellista keskustelua. Jos kuormitusjaoston valmisteleva sääntely viedään asetustasolle, siihen liittyy iso periaatteellinen kysymys, onko oikein viedä asetustasolle asioita, jotka koskevat kaikkia työpaikkoja. Hän on ymmärtänyt, että asetusten tulee koskea rajattua yritysjoukkoa, ei kaikkia koskevia velvoitteita. Puheenjohtaja totesi, että ei ole estettä antaa asetusta, joka koskee kaikkia työpaikkoja. Asetuksen antaminen riippuu asetuksenantovaltuuden sisällöstä. Esiin nostetun kuormitusasetusluonnoksen taustalla olevat asetuksenantovaltuudet ovat luonteeltaan yleisiä, niissä ei ole rajoitettu, että asetuksen pitäisi kohdistua tiettyyn toimialaan tms. Mäkelä kannatti, että asioista käytäisiin periaatteellista keskustelua.

Puheenjohtaja kysyi vielä, oliko TTL:n Alanko mahdollisesti sanonut työsuojeluneuvottelukunnassa näkemystään soveltamisoppaaseen ehdotetuista linkeistä. Salomaa kertoi linkkien olevan hänen ideansa, jonka hän oli saanut kokouksen jälkeen. Pekuri nosti asiaan liittyen esiin sen, että osa työturvallisuutta koskevista asetuksista on vanhoja, vuosituhannen vaiheesta. Vanhimmat muistiot on arkistoitu vain paperisina eikä niitä siten voida linkittää. Aikaisemmin asetusten perustelumuiustiot myös olivat hyvin suppeita, niissä ei esim. ole säännöskohtaisia perusteluja.

Puheenjohtaja totesi vielä, että hallitusohjelmaan liittyen on käyty ministeriöiden välillä keskustelua viranomaisten tiedonsaantioikeuden laajentamisesta ja että asiaa jollain tavalla tullaan käsittelemään neuvottelukunnassa.

6. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 11.45.

Antti Janas

puheenjohtaja

Tanja Ylitöyrä

sihteeri